

تحلیل سیاسی هفته (۱۶)

نقض فاحش حقوق بشر در بحرین و راهکارهای حقوق بشری ایران

نام دفتر: مطالعات سیاسی

شماره مسلسل: ۲۶۰۱۰۷۸۸

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۲/۲۵

وقوع قیام مردم در بحرین در طول سه ماه گذشته به عنوان مهمترین تحول صورت گرفته در منطقه خلیج فارس همزمان با دیگر قیام‌های مردمی در کشورهای عربی، پیامدهای مختلفی داشته است که خارج از مسئله مهم اشغال این مجمع‌الجزایر توسط ارتش عربستان، باید به مورد مهم نقض گسترده حقوق بشر توسط نظامیان سعودی و مأموران امنیتی بحرینی اشاره کرد. موارد مهم نقض حقوق بشر در بحرین که در طول ماه‌های گذشته به صورت گسترده توسط سازمان‌های حقوق بشری و نهادهای مدنی بحرینی و بین‌المللی مطرح شده، متأسفانه نه تنها توسط سازمان‌های بین‌المللی مورد توجه قرار نگرفته، بلکه این سازمان‌ها با سکوت خود در این مورد به نوعی به سرکوب مردم بحرین مشروعیت می‌دهند. در واقع اگرچه اقدامات رژیم بحرین و نظامیان سعودی، آشکارا برخلاف کلیه قوانین و موازین حقوق بشری و به ویژه اعلامیه جهانی حقوق بشر و همچنین پروتکل‌های الحاقی کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو است، اما عملکرد کشورهای غربی و نهادهای سازمان‌های مدعی حمایت از حقوق بشر در قبال تحولات اخیر بحرین نشان می‌دهد که مسئله حقوق بشر همواره با سیاست‌های دوگانه کشورهای غربی همراه بوده و تنها به عنوان ابزاری در راستای منافع آنهاست. مهمترین نکاتی که در مورد مسئله نقض گسترده حقوق بشر در بحرین می‌توان به آن اشاره کرد را می‌توان به صورت ذیل بیان کرد و در پایان برای برخورد با آن راهکارهایی ارائه داد:

۱. کشتار تظاهرکنندگان و معترضان

حق حیات، به عنوان اولین و مهمترین حق هر انسان، براساس کلیه موازین حقوق بشری محترم شمرده شده است. به گونه‌ای که در مقدمه اعلامیه حقوق بشر و در ماده (۳) آن تأکید شده که هر کسی حق دارد از زندگی، آزادی و امنیت شخصی برخوردار باشد. با وجود این، از ۱۴ فوریه - زمان آغاز اعتراضات مردمی در بحرین - تاکنون دستکم ۳۰ نفر از معترضان بحرینی به دست نیروهای نظامی و امنیتی سعودی و بحرینی در تیراندازی مستقیم کشته شده‌اند که منابع مستقل این تعداد را بیش از این می‌دانند.

۲. شکنجه و قتل در زندان‌ها

براساس ماده (۵) اعلامیه جهانی حقوق بشر، هیچ کس را نمی‌توان شکنجه کرد یا مورد ظلم و رفتار کیفی غیرانسانی یا تحقیرآمیز قرار داد. این درحالی است که تا روز ۵ اردیبهشت ماه ۱۳۹۰، پنج شهروند بحرینی به نحو مشکوک در زندان جان باخته‌اند و آثار شکنجه در بدن آنها هویدا بوده است. مقام‌های بحرینی درخواست کالبد شکافی از آنها را نیز نپذیرفته‌اند.

۳. شکنجه فعالان زن و تعدی به آنها

حضور پررنگ زنان در اعتراضات اخیر شدت تا توسط مأموران امنیتی بحرین و نظامیان سعودی به شدت تحت پیگرد قرار گیرند. در گزارش‌های منتشر شده توسط سازمان حقوق بشر بحرین به موارد متعدد بازداشت، شکنجه و تعدی به زنان بحرینی اشاره شده است. بیشتر زنان ربوده شده از کادرهای پزشکی و معلمان بوده‌اند که از سرنوشت بسیاری از آنها خبری در دست نیست. برخی از زنان بحرینی در مصاحبه با خبرگزاری‌ها و شبکه‌های تلویزیونی ابعاد

وحشتناکی از تجاوز و تعدی به خود را توسط مأموران امنیتی بحرینی و نظامیان سعودی روایت کرده‌اند که مسلماً کلیه این اقدامات برخلاف موازین عام حقوق بشری هستند.

۴. محاصره مراکز درمانی و ممانعت از درمان بیماران

نیروهای امنیتی بحرینی و اشغال‌گران سعودی بیمارستان السلمانیه منامه را که تنها بیمارستان عمومی بحرین است، همچنان در اشغال دارند. در این بیمارستان علاوه بر ربودن زخمی‌ها کادرهای درمانی نیز ربوده می‌شوند، این درحالی است که این اقدام نیروهای بحرینی کاملاً برخلاف کنوانسیون‌ها و مقررات حقوق بشری موجود در حمایت از افراد غیرنظامی در درگیری‌های مسلحانه است.

۵. بازداشت‌های شبانه

ماده (۹) اعلامیه جهانی حقوق بشر تأکید می‌کند که هیچ کس را نمی‌توان خودسرانه بازداشت، زندانی و یا تبعید کرد، درحالی که موارد متعددی از بازداشت مردم بحرین را در تحول اخیر شاهد بوده‌ایم به‌گونه‌ای که حملات شبانه و اختلال در وضعیت روحی و روانی مردم در محلات مختلف شهر منامه و روستاهای اطراف آن، که با دستگیری گسترده مردم همراه است به یک رویه معمول تبدیل شده است.

۶. اخراج اساتید و دانشجویان

تا به حال ۲۰۰ دانشجو، ۱۱ استاد و ۴۰ نفر از کادر اداری دانشگاه بحرین اخراج شده‌اند.

۷. اخراج کارگران شرکت‌کننده در اعتصابات

از ابتدای قیام مردم بحرین تاکنون نزدیک به هزار تن از کارگران کارخانجات و شرکت‌های دولتی به‌دلیل آنچه که مشارکت در اعتراضات خوانده شده، از محل کار خود اخراج شده‌اند.

۸. برخورد با اتحادیه صنفی

تا به حال رؤسای ۳ اتحادیه بزرگ کارگران نفت، معلمان و پرستاران بازداشت شده‌اند.

۹. اخراج و بازداشت پزشکان و پرستاران

این اقدام به نحو وسیع به‌ویژه در مورد پزشکان و پرستارانی که به مجروحان اعتراضات یاری رسانده‌اند صورت گرفته است. مرکز حقوق بشر بحرین با انتشار آمار مختلفی از بازداشت گسترده پزشکان و پرستاران در بیمارستان‌ها خبر داده که نه تنها از سرنوشت آنها خبری نیست، بلکه پاسخگویی در این مورد نیز وجود ندارد. به گفته وزیر دادگستری بحرین، ۲۳ پزشک و ۲۴ پرستار به‌دلیل آنچه که مداوای زخمی‌ها اعلام شد در دادگاه‌های نظامی محاکمه خواهند شد که در عالم پزشکی سابقه ندارد.

۱۰. به‌کارگیری خشونت بیش از حد در برخورد با تظاهرکنندگان

دامنه خشونت‌ها به اندازه‌ای بوده که سازمان دیده‌بان حقوق بشر در بیانیه‌ای با برشمردن موارد متعدد نقض حقوق بشر، سابقه آن را به سال ۲۰۰۷ نسبت داده است و از روش‌های بسیار بی‌رحمانه‌ای که در مقابل تظاهرکنندگان استفاده می‌شود، انتقاد کرد.

۱۱. استفاده از سلاح های ممنوعه در برخورد با تظاهرکنندگان

نیروهای بحرینی از سلاح ساچمه زن (شوزن) استفاده کرده‌اند که استفاده از آن علیه معترضان طبق مقررات بین‌المللی ممنوع است. تصاویر متعددی از مردمی که توسط این سلاح‌ها هدف قرار گرفته‌اند منتشر شده است. این درحالی است که این مسئله براساس کلیه اسناد حقوق بشردوستانه و قوانین و مقررات مرتبط با درگیری‌های مسلحانه از جمله پروتکل یک الحاقی کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۷۷ تأکید شده است که به کار بردن سلاح‌ها، پرتاب‌شونده‌ها و مواد و شیوه‌های جنگی از نوعی که منجر به صدمات بیش از حد و رنج‌آور غیرضروری شود ممنوع است.

۱۲. حمله به اماکن مذهبی شیعیان

اگرچه براساس بسیاری از اسناد حقوق بشر و حقوق بشردوستانه از جمله ماده (۳) پروتکل یک الحاقی کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۷۷ تخریب مساجد ممنوع است، اما رژیم بحرین با شیعه و سنی کردن اعتراضات و در راستای تحقق اهداف خود تاکنون ده‌ها حسینیه و مسجد متعلق به شیعیان را تخریب کرده است، روند تخریب مساجد و حسینیه‌ها که شمار آن بیش از ۵۰ مکان می‌شود، پس از حضور نظامیان سعودی روند گسترده‌تری به خود گرفته است.

۱۳. اختلاف‌افکنی میان شیعه و سنی

در موارد متعدد گزارش‌هایی وجود دارد که سنی‌ها در قالب ابواب سازماندهی شده و به شیعیان حمله کرده‌اند، این اتفاق درحالی روی می‌دهد که معترضان در بحرین شیعه نبوده و گروه کثیری از اهل سنت نیز آنها را همراهی کرده‌اند.

۱۴. محاکمه معترضان و مردم در دادگاه‌های نظامی به جای دادگاه‌های مدنی

براساس ماده (۱۰) اعلامیه جهانی حقوق بشر که در دادگاه‌های مستقل، بی‌طرف، عادلانه و علنی یک حق مسلم برای هر فرد محسوب می‌شود این درحالی است که مرکز حقوق بشر بحرین در گزارش‌های متعدد خود در مورد دادگاه‌های نظامی برگزار شده توسط رژیم برای محاکمه سران و رهبران قیام مردم این مجمع‌الجزایر خبر داده‌اند که نه تنها نظارتی بر آنها نیست، بلکه در راستای صدور احکام از پیش تعیین شده برای معترضان و فشار بر مردم صورت می‌گیرد.

۱۵. کودکان ۲۵ درصد از بازداشت‌شدگان را تشکیل می‌دهند

دستگیری، بازداشت، شکنجه و قتل عام کودکان براساس کلیه موازین حقوق بشری از جمله کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ و الحاقیه‌های آن در ۱۹۷۷ ممنوع شمرده شده است، با وجود این، مرکز حقوق بشر بحرین در گزارشی با اشاره به اینکه ۲۵ درصد از بازداشت‌شدگان در بحرین را کودکان تشکیل می‌دهند، اعلام کرد به قتل رساندن کودکان، محروم کردن آنها از تحصیل، مجازات گروهی، ارباب و انتقال آنان به بازداشتگاه‌ها به‌طور خشونت‌بار و همچنین تجاوز جنسی به آنها از جمله جنایاتی است که در علیه آنها صورت می‌گیرد و این اقدامات همواره به‌طور مداوم و نظام‌مند در بحرین در جریان است.

۱۶. بازداشت گسترده ورزشکاران و فعالین غیرسیاسی

از زمان شروع اعتراضات مردمی در بحرین بیش از ۱۵۰ تن از ورزشکاران بحرینی با صدور احکامی توسط کمیته تحقیقات ورزش بحرین بازداشت شده‌اند که برخی از آنها از افراد شناخته شده در سطح بین‌المللی هستند. داوران و مسئولان فدراسیون‌ها و همچنین کارکنان آن به دلیل آنچه که مشارکت در تظاهرات ضد نظام خوانده شده است در میان بازداشت‌شدگان هستند.

۱۷. دستگیری و سرکوب شدید روزنامه‌نگاران و نویسندگان

در این حوزه رفتار رژیم بحرین خارج از عرف بود تا جایی که جواد فیروز روزنامه‌نگار مخالف در زیر شکنجه جان خود را از دست داد، در ادامه باید به تعطیل کردن مطبوعات و نشریات مخالف، محدود کردن دسترسی به اینترنت و ایجاد فضای مسموم علیه مخالفان در اینترنت اشاره کرد. اقدامات خارج از عرف علیه روزنامه‌نگاران و نویسندگان بحرینی تا حدی شدید بود که سازمان نویسندگان بدون مرز نام حاکم بحرین را در لیست سیاه خود درج کرد.

۱۸. ایجاد محدودیت غذایی و دارویی

از زمان شروع قیام مردمی در بحرین رژیم آل‌خلیفه با کمک آل‌سعود محدودیت غذایی و دارویی شدیدی را علیه مردم به‌کار گرفته‌اند تا جایی که کمبود مواد غذایی و دارویی در بحرین کاملاً محسوس است.

هرچند موارد نقض حقوق بشر در بحرین فراتر از موارد بالاست، اما برای مقابله با این میزان نقض حقوق بشر علیه مردم بحرین، می‌توان اقدامات خوبی را انجام داد که هر یک از آنها می‌تواند مبنی بر موارد برشمرده شده در بالا باشد. هر چند بعد تبلیغی و افشاگری می‌تواند راهکار خوب و امتحان شده‌ای باشد، اما جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان مهمترین پرچمدار حمایت از مظلومان و مستضعفین جهان باید در بعد عملی نیز اقدامات خود را انجام دهد.

پیشنهاد‌های حقوق بشری برای اقدام

مجلس شورای اسلامی به‌عنوان نماد قانونگذاری و نماینده مردم ایران، در این راستا نقش مهمی می‌تواند ایفا کند که فهرست‌وار می‌توان آنها را برشمرد:

۱. رایزنی در سطوح دیپلماتیک: در این مورد مجلس شورای اسلامی می‌تواند از ظرفیت دیپلماتیک خود نهایت بهره‌برداری را کند. رایزنی‌ها در سطح گروه‌های دوستی پارلمانی، فعالیت در بین‌المجالس اسلامی و سازمان کنفرانس اسلامی از جمله این اقدام‌هاست.

۲. اقدامات عملی: در این زمینه می‌توان موارد ذیل را برشمرد:

الف) اعطای بورسیه تحصیلی به دانشجویان اخراج شده بحرینی برای ادامه تحصیل در رشته تخصصی خود در ایران،

ب) دعوت از اساتید اخراج شده دانشگاه‌ها، پزشکان و پرستاران برای کار در حوزه تخصصی خود در ایران،

ج) به‌تصویر کشیدن شهدای قیام مردم بحرین در صحن علنی مجلس شورای اسلامی،

د) تقدیر از نویسندگان و روزنامه‌نگاران شهید بحرینی «کریم‌الفراوی» و «جواد فیروز» نماینده شهید مجلس بحرین به‌عنوان نماد آزادیخواهی مردم بحرین،

هـ) گسیل کشتی‌های حامل کمک‌های انسان‌دوستانه مانند غذا و دارو در قالب کاروان‌های آزادی جهت یادآوری

مشقات مردم بحرین؛ این اقدام حتی اگر به‌صورت نمادین هم باشد، می‌تواند بسیار مؤثر واقع شود.